

TOMÁŠ POLÁČEK

STOPEM

DO
ŌSAKY

Z PRAHY
DO JAPONSKA

nastole

Stopem do Ósaky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.knihynastole.cz
www.albatrosmedia.cz

Tomáš Poláček

Stopem do Ósaky – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

TOMÁŠ POLÁČEK

STOPEM
DO
ÓSAKY

© Tomáš Poláček, 2025

ISBN tištěné verze 978-80-7448-537-4

ISBN e-knihy 978-80-7448-597-8 (1. zveřejnění, 2025) (epub)

ISBN e-knihy 978-80-7448-598-5 (1. zveřejnění, 2025) (mobi)

ISBN e-knihy 978-80-7448-588-6 (1. zveřejnění, 2025) (ePDF)

Rodině Bapomi

A tak vám říkám
na shledanou, drazí přátelé,
tak jako si lidé říkají, když se vydávají na dlouhou cestu.
Chtěl bych vás všechny obejmout –
blízké i vzdálené,
známé i neznámé.
Na shledanou...

(J. A. Gagarin)

—

... na druhé straně světa jsou Čechy
krásná a exotická země
plná hlubokých a záhadných řek
jež suchou nohou přejdeš na Jména Ježíš...

(K. Biebl)

PŘEDMLUVA

Těší mě, Tomáš

Nejdřív jsem skoro umřel, nebo nevím, to mi bylo přesně čtyřicet.

Finále mé poslední pořádné cesty, cesty přes Afriku, a obyčejná malárie, morbus paludum; ale tři dny jsem se tehdy loučil.

Dalo se tomu snadno vyhnout, kdybych bral preventivně prášky, ale... těší mě, Tomáš.

O těch čtyřicátých narozeninách, tři dny před Vánoci roku 2017, jsem vážil devětapadesát kilo a až do Silvestra jen tak polehával, ale na Nový rok začnu pravidelně běhat, což mě možná zachrání před hnusem, který má už brzy přijít.

I když zase: nevím. (Jestli tuhle knihu dopíšu, bude to nejčastější slovo. Nevím. Nebo nevím. Ale nevím.)

Vzpomínám, jak ve mně napoprvé při každém odpíchlejším kroku zachrastily kosti, ale o čtvrt roku později jsem v Bostonu za příšerného deště uběhl maraton: těší mě, Tomáš.

No a když jsem o osm let později, prvního jarního jitra roku 2025, vyrážel zas jednou daleko stopem, navzdory reálné vidině kličkování okolo rovníku jsem opět nějaká antimalarika vytěsnil: těší mě...

V období kolem africké odyssey jsem tvrdil, že už je závěrečná a že pak se svým stopováním skončím, ale důvodem rozhodně nebyly tehdejší nepřijemnosti — ani ten bahenní morbus, ani velké spodní Kongo, které mě vyčerpalo jako žádná jiná ze všech zemí, kam mě kdy vpustili.

Kolik jich bylo, nevím. Odhadem osmdesát, možná i víc, ale vůbec to neřešme, protože si na většinu nevzpomínám.

Nebo dobře, z některých bych vydoloval vzpomínku. V Kolumbii jsem viděl červené papoušky ara a v Mauretánii mršiny jednohrbých dromedárů na krajnicích, ale ty pachy a chutě a zvuky i všechny pocity jsou pryč, takže mi to klidně mohl někdo jenom vyprávět.

Pustit v televizi.

Můj bratr dooral

Afrika měla být poslední velkou cestou ze dvou propojených důvodů.

Tady důvod první: stopem už jsem dokolečka projel svět a nerad bych se začal opakovat. Posledních dvacet let nestopuju ze žádného obzvláštního plezíru, ale hlavně proto, abych psal.

Jestli něco trochu dovedu, ukázal život, tak stopovat a psát, přičemž to psaní mě obvykle želbohu nijak zvlášť netěší, nejsem grafoman; radši si čtu, koukám na fotbal, případně do prázdna... Psaní vysiluje. Mám takovou zvláštní nemoc, že když dopíšu větu, vždycky si ji v duchu rovnou zpívám a ono to často zní falešně a nemotorně, chybí mi slabika do rytmu, není to jamb ani trochej, není to „můj bratr dooral a vypřáhl koně“.

Zcela jistě mezi námi jsou i šťastlivci, podle kterých bratr koně „vypřáhl“ — nejenom že pak s tím nadbytečným „l“ dokážou žít, oni vůbec necítí, že je něco špatně. Nekritizuju. Sám například nedovedu počítat a kreslit, ale kvůli všem těm jazykovým vypřaháním texty přepisuju, mořím se, což ve výsledku stejně nikdo nepozná, protože normální lidé si články prozpěvují výjimečně.

Když dělám rozhovor (protože takový je odjakživa základ mého živobytí), zabere to, a teď moment, šest hodin přípravy, dvě tři hodiny povídání a dejme tomu třicet hodin otesávání slabik — v rozhovoru!

Doma si to můžu dovolit, protože pracuju v měsíčníku, ale na stopařských expedicích nastává jiná konstelace.

Přes den vysedávám v autech a večer se snažím i žít, tak své články musím zvládat rychle. Vstát v šest ráno, nafukat historky z posledních dnů, na něž jsem nezapomněl, jednou je po sobě přečíst a odeslat s tím, že takový polotovar zpětně nikdy neotevřu.

Trochu mě to trápí, ale převažuje údiv a úleva, že můžu už v osm začít stopovat, a utrápenost postupem času mizí, stává se ze mě robot; robot na psaní a vlastně i na všechny další činnosti...

Čili stopování už dávno splývá se psáním, je to tak dobře.

Vím, že musím dvakrát týdně odevzdat text, což cestu rytmizuje a nutí mě to vyrazet navzdory únavě vstříc čemukoli zaznamenaníhodnému — nejsem Kafka ani Camus, abych filozofoval o ještěrce na stěně hotelového pokoje, musím se ztopořit, vyrazit ven, hledat.

Občas je sice těžké něco najít, ale na nových místech se člověk vždycky může přinejmenším divit, to pomáhá.

Jenže! Jakmile jsem projel celý svět dokolečka, a to si bylo třeba přiznat, příště už bych se nejspíš tolik nedivil. Alespoň rámcově vím, jak vypadá Ekvádor a jak Burkina Faso, moment překvapení mi při psaní už nepomůže: nebo nevím.

Je tu ale ještě druhý důvod, proč měla být Afrika mou cestou poslední — nikdy jsem si nezvykl na to, jak moc mě občasné cesty stopem začaly veřejně definovat.

Od léta roku 2008, kdy jsem se vrátil z výpravy do olympijského Peking, mě svět kolem vnímá jako „dobrodruha“.

Stopování zastínilo ostatní práci, všechny ty metráky článků sepsaných u redakčního stolu například. Vadilo mi to od první chvíle: „Nejsem a nechci být dobrodruh, vždyť ani o žádná dobrodružství nejde, to je omyl. Mezi mými cestami uplyne vždycky spousta let, kdy chodím do práce, pak domů, za rodinou, sledovat, jak děti rostou, při troše štěstí na dvě plzně u nás k Peckům. Ve středu mívám vlastní fotbálek, o víkendech pak zápasy našeho nejmladšího, Bárta, a co dva týdny Bohemku v Ďolíčku. V noci zapnout kriminálku na Netflixu, těsně před usvědčením vraha usnout na gauči, to jsem já.“

Dobrodruzi bývají úplně jiná sorta lidí, ani je vlastně neznám, možná tak starého mořeplavce Rudu Krautschneidera nebo horala ve výslužbě Radka Jaroše. Já jsem zevlák odkázaný vždy na pomoc bližních. Nenosím u sebe nic, ani rybičku, žádnou kudlu jsem v životě nevlastnil a nechci: těší mě, Tomáš.

Až nad mou rakví zazní „tak sbohem, dobrodruhu“, budu si připadat trapně, tečka.

Na dalekém cestování nejsem závislý, tulácké boty mám dávno prošoupané, a tak mě od konce roku 2017 dlouho nenapadal jediný pořádný důvod, proč se ke stopování, svému studentskému koníčku, veřejně vracet.

Malarické halucinace v Rabatu. Pár dnů před čtyřicátinami hlasitě rozmlouvám s Bohem.

Tradiční rodinné foto. Na dlouhé cesty vozím fotku svých nejbližších, ukazuju ji všem řidičům. Asi té moc nerozumí tomu, že mám nejstaršího syna takzvaně vyženěného.

– XVIII

Letět jako Lajka

Pak jsem stárnul a z paměti vylovím tohle.

Za knížku o Africe přišel honorář, který by stačil i na mírně ojeté auto, ale vyrazili jsme s rodinou do jižní Indie, což se mi líbilo. Odtud si dokonce chutě s vůněmi pamatuju, masalu a čerstvě vymačkané džusy, to mi vyhovuje.

Zajímavé byly postřehy mé Jany. Zatímco já třeštil, jak Indii zbožňuju, ona zůstávala rezervovaná: „Docela těžko snáším ten nepořádek.“

Klidně bych se i hádal, že tam žádný nebyl, ale dnes už vím, že jsem ho jen nechtěl vidět; a proto nebyl, takovou mám zvláštní superschopnost.

Taky jsem někdy tou dobou upadl do depresí, stejně jako po předchozí knížce o Rusku a obou Amerikách.

Tentokrát to trvalo zhruba rok až tři, už nevím. Svíral se mi hrudník, lidem jsem se snažil vyhnout ještě víc než jindy, pohled na svět bolel.

Zašel jsem za očařkou, navrhla brýle — koupil jsem zelené za pět tisíc, nasadil je na nos a do večera začala třesit i hlava, takže nic.

Zašel jsem za psychiatrem, který po hodině naslouchání pravil, že to jsou jednoznačné úzkosti, panické ataky, a předepsal mi prášky. „Za dva týdny začnou působit,“ sliboval, ale bylo to mnohem rychlejší. Druhý den jsem po roce nebo třech začal zas normálně dýchat, hrudník se zázračně rozevřel. Z čehož usuzuju, že to nemohlo být tak vážné, ale nevím.

Můj problém je, že jakmile něco pomine, ihned zapomenu, už to neřeším.

A taky jsem nepřestával běhat, což nebývá k zahazení nikdy, u lidí ve středním věku zvlášť. Vždycky mě překvapí, když někdo na hodinkách měří, jestli zvládl denních deset tisíc kroků: co to je za číslo? Deset tisíc kroků přece zvládnou za čtyřicet minut pomalého běhu — i když uznávám, že zrovna já to drobím jako s plnou plnou, jsem opakem černocho.

Jednou mi zavolali jacísi adventisté, překvapivě normální a milí lidé, jestli nechci podpořit jejich charitu pro bangladéšské sirotky účastí na organizovaném běhu ve Stromovce.

Nechtěl jsem: „Pardon.“

„Vždyť přece běháš, co ti to udělá?“

Davová kolečka po parku mě odpuzují: „Asi bych to zvládl, ale netuším, co si pak počít jakožto novinář — omlouvám se, neuměl bych o tom napsat, natož nějak vtípně.“

„Škoda.“

Škoda, no. A na závěr ještě pokus o smířlivý fór: „Asi bych dokázal psát o tom, jak běžím přes celý Bangladéš.“

„Dobře, pojďme do toho.“

A tak jsem indiánským během překloupal Bangladéš z jihu na sever. Bylo to v temném období před nasazením psychofarmak, takže si hlavně pamatuju, jak kolegyně z inzerce sehnaly místo v byznys třídě, kam se muselo v obleku. Já si vzal malou košili, a jak jsem se snažil roztahovat bolavý hrudní koš, uletěl mi knoflík do šampaňského. Načež jsem přistál v Dháce, už z letištní haly tam slyšel jódlovat muezziny „Alláhu akbar“ a najednou mi to poprvé v životě neznělo jako rajská hudba, naopak, byl to orchestrion v strašidelném zámku. Chtěl jsem zase rychle domů, respektive do nebe. Někam dozadu, do kouta, rozepnout košili a letět, letět, letět po oběžné dráze jako Lajka, aspoň pět měsíců...

I když vlastně to pak špatné ani nebylo.

Bangladéšané jsou srandovní, mají oranžové plnovousy, pořád za něco stávkují, a protože nikdy neviděli bílého běžce, na občerstvovačkách mě mnohdy obklopila celá vesnice (to už skoro nikde jinde nebývá, v pěti zemích, možná v osmi).

A já se sice snažil soustředit na čochový dhal, ale když jsem zvedl oči, bylo zřejmé, že jsem pro ně jako UFO, svatý obrázek. Jeden mladý vousáč uměl anglicky, ten si mě dovolil vyrušit: „Závidím, že jsi z Evropy,“ pronesl uctivě. „Vždyť kdo by nechtěl žít v místech, kde ženy chodívaly běžně skoro nahé a rády na sebe nechají sáhnout?“

Tak ten mi tehdy skoro zlepšil náladu.

Jinak sice samá rovina a cihelny soplící jedovatý kouř, ale roztomilá země, proti níž nelze nic namítnout.

Svět, který mizí. V Bangladéši jsem na jaře roku 2019 ještě
potkával lidi jako z jiné planety.

To tenkrát Poláček v jurtě

Po stopování se mi nestýskalo, ale někdejší cesty se ze setrvačnosti pořád ještě hodily.

Pořád jsem občas prodal knížku a sem tam si mě odněkud i pozvali, abych vyprávěl: „Malárie, Kongo, malárie, Kongo, dejte mi trojku, cesták a chlebiček...”

Díky stopování jsem získal bizarním způsobem obraz za dvě stě tisíc.

Jeden pátek si čtu Lidovky, mají tam rozhovor s mým oblíbencem Ivanem Mládkem. „Že Jožin pobláznil Polsko a že s ním v Praze vystoupila Metallica? To mě těší,” vypráví redaktorce, „ale nejvíc mě překvapilo vypravování našeho cestovatele Tomáše Poláčka, který na Čukotce v nějaké jurtě popíjel vodku s Eskymákem, co ani neuměl rusky. Až k ránu se prý zmohl na otázku ‚Kakája zemlja?’, a když Poláček odpověděl, Češskaja republika, Eskymák vstal a slušnou češtinou mu zazpíval Jožina z bažin – a to celého. Metallica mi samozřejmě udělala radost, ale to víte, Eskymák je Eskymák!”

Eskymák je Eskymák a ty seš pako, zasměju se, načež to příští středu po našem pravidelném fotbálku povídám Mládkovi juniorovi, svému spoluhráči a kamarádovi Štěpánovi: „Na Čukotce jsem nikdy v životě nebyl. Ano, na Kamčatce mi jeden mladej dobrovolník z Litvy, co se tam v národním parku staral o medvědy, Jožina zabroukal, ale v obchodáku u kafe...”

O týden později Štěpán při zavazování kopaček jakoby nic oznamuje, že prý si mám zvolit téma: „Táta ti namaluje obraz.”

Nic moc nevymýšlím, vyhrknu totéž co vždycky: „Téma Bohemka!”

A za půl roku volá starý Mládek: „Tak si pro to přijed’ za mnou do Voznice!”

Myslel jsem, že jedu na otočku, ale Ivan vytahuje z lednice ve svém ateliéru lahváče za lahváčem, regulérně mě opije, úplná euforie. S obrazem se vytáhl. Plátno zaplnili klokani na štaflích i sportsmeni v zelenobílých dresech; co na tom, že basketbalisté (smečují míč klokanovi do vaku). Ivan se s tím musel mořit několik dnů, je to grand a frajer.

„Neděkuj už,“ zahání mé rozpaky. „Já o tom Eskymákovi vyprávím na koncertech přes dva roky, jsou to tvý tantiémy...“

Předpokládám, že ani později vyprávět nepřestal; má navždy předplaceno a Litevec je nuda, beru.

Jenom se pak nesmím divit, že mám pověst excentrického dobrodruha.

Kamčatka, Čukotka, nebo Austrálie? Ivan Mládek se mi za popletenou historku omluvil velkoryse.

Bůh miluje jurodivý

Na podzim roku 2019 se mi hrudník ještě svíral, a hodně.

Tehdy zavolał herec Oldřich Kaiser, další z frajerů, pro mě vůbec jeden z největších, že chci-li opravdu ten rozhovor, o který žádám patnáct let, tak prý ho musím vzít na výlet do Polska.

Bylo to neuvěřitelné, dodnes mám uložený jeden z Oldových vzkazů do hlasové schránky: „Reportére,“ říká v něm napůl šibalsky a napůl naléhavě. „Já jenom, jestli už máš sbaleno do koncentráku a jestli je ti jasný, že návrat nežádoucí. Ona to sranda nebude – aby sis nemyslel, že pak sepíšeš nějaký vtipný historky. My prostě jen tak pojedeme; jen tak. Vždyť tys tam ještě nebyl, a přitom právě tohle je jediná hmatatelná pravda, jinak ničemu nevěřím. Víš? Víš hovno. Mlčíš. Tak mlč. Mlčení je dobrý, u každého rozhovoru se musí mlčet. Čau na nádraží...“

Nevím, jak jsem si to zasloužil, ale jeli jsme jako dva vandráci mnoha vlaky do Osvětimi i do Treblinky, pět nocí přespávali v levných ubytovnách.

A často mlčeli, den má dvacet čtyři hodin.

Možná se mu taky svíral hrudník, nevím. Olda má určitě své noční můry. Jednou byl po probuzení celý od krve, jako nějaký svatý mi tehdy připadal, jako mučedník, i když se jen řízl kudlou při otevírání posledního večerního lahvé.

Pro mě pocta — nejkrásnější týden, ze kterého si pamatuju ještě šedou zimu, cigára, voňavou štangli lovečáku a to polské lahvové pivo, které Oldovi vyhovovalo, což je jediné trochu zvláštní.

A potom samozřejmě svoje pochyby. Proč jel právě se mnou? Nelituje? Nesliboval si od toho víc?

Čímž se ale člověk nesmí trápit: těší mě, Tomáš.

Přinejmenším já jsem na tom vydělal.

Když Olda občas mluvil, byly to snad nejcennější věty, které mi kdy byly věnovány, pár si jich vybavím dodnes.

„Modlit se ani nemusíš,“ řekl třeba, „úplně stačí, když si na Boha jednou za den vzpomeneš. Rozumíš? On totiž je a miluje jurodivý, miluje prdlý lidi, miluje blázny... Zkus občas, Tomáši, dělat božský věci.“

Uprostřed prázdné Treblinky jsem se zastavil: „Ale jaký?“

„Třeba nějaký kraviny, který vůbec dělat nemusíš!“

Tehdy mu táhlo na pětadesát a já si sliboval, že ještě jednou někam vyrazíme, třeba do Jeruzaléma nebo na Athos, to by se k Oldovi hodilo, a ten mnišský poloostrov Athos jsem nám později i zařídil. Zdálo se, že je šťastný. Jenže pak najednou zavolal, jak sice brečí, ale doprovodit mě prý nemůže, nezvládne to, a zněl v tom telefonu staře.

Olda, můj guru. Před začátkem covidu spolu ve vlacích objíždíme polské koncentráky.

Rusko na Kyjev nezaútočí

V březnu 2020 začal covid. Shodou náhod jsem se tou dobou nechal nakladatelstvím přesvědčit k tomu, abych sepsal knížku s Honzou, s profesorem Pirkem.

Samotného by mě to nenapadlo, snad kromě pravidelného běhání jsme neměli nic společného, ale nakonec mi osud znovu požehnal.

I Pirk je totiž frajer — nikoliv napůl světec jako Oldřich Kaiser, ale normální, hravý, bystrý a zvědavý kluk.

Dvakrát do měsíce jsme si šli zaběhat a potom na pivo, ani bych tomu neříkal práce.

Když jsme v březnu vyrazili poprvé směrem na Vítkov, Pražané srdečně zdрави: „Děkujeme za všechno, pane profesore!“

O půl roku později se jich už usmívalo méně, protože mnozí nepřijali Honzův názor na covid.

Honzův, ale zároveň i můj.

Od začátku jsme se shodovali na tom, že jsou protipandemická opatření nesmyslně přísná, nespravedlivá k dětem a destruktivní vůči svobodě. „Haló,“ volali jsme, „neizolujme se, chodme ven, pusťme děti do škol, nebo je alespoň nechme normálně sportovat...“

Honza to odnášel soustavným hejtem a jeho žena občas otírala slzy, ať už proboha nikde své názory neříká: „Přece si nenecháme zkazit zbytek stáří.“

A já si znovu připomněl, že se moc nehodím do pražského novinářského prostředí. Často mívám okrajové názory; a ve vlastním zájmu se musím krotit, abych je neříkal úplně natvrdo.

Všechno nejspíš začalo během jednoho stopování přes severní Kavkaz, kde mě náhoda nečekaně odfoukla až do Cchinvali v Jižní Osetii. Bylo nedlouho po tamní krátké válce, půl městečka pořád ještě v troskách.

Během čtyř dnů v Cchinvali jsem pochopil, že Osetii nenapadlo Rusko, jak tvrdila česká média, ale naopak, byla to Gruzie, útok šel z jihu.

Takhle jsem to i napsal a poprvé se dostal do pasti — podezřelí podivíni mi tleskali, zatímco lidé sympatičtí kroutili chytrými hlavami.

Začal jsem se učit, jak v téhle podivné mezeře žít, ale vlastně pořád nevím.

Jedním z názorů, který mě vždy a spolehlivě stavěl proti většině, byla jistá sympatie k Rusům, vyplývající z pěti týdnů, které jsem tam v minulosti odstopoval. Neexistuje žádný jiný národ, který by dnešní Češi vnímali tak zkresleně: představujeme si karikaturu, jakési opilé surovce, ale ke mně se Rusové chovali vlídně a slušně, poznával jsem je rád.

Věřil jsem, že se nakonec vždy nějak rozumně domluvíme, a když v únoru 2022 začaly spekulace o možném útoku na Kyjev, tak jsem se jim smál.

No a Rusové zaútočili na Kyjev (čímž pro nás zároveň jakoby skončil covid — konečně).

Takže takhle já rozumím politice.

Toho dne jsem ztratil jakoukoliv důvěru v ruský režim; naštváli jste mě, hoši, zklamali, udělali ze mě hlupáka. Ale na obyčejné Rusy jsem se nezlobil, po těch se mi občas i zastesklo: „Rád bych mezi vás ještě někdy zajel.“

Dva roky s Pirkem. Rozhovory jsme dělali při běhání a Honza mluvil mimo jiné o tom, jak v mládí se ženou prostopovali celou Velkou Británií.

To bude dobrý

Vážně nám onemocněla Jana, dětem a mně.

Asi rok to pro ni muselo být příšerné fyzicky i psychicky, předpokládám, že se zpočátku bála nejhoršího, ale to vlastně nevím.

K nové situaci jsem od první chvíle přistoupil po svém, stylem, který mám podle všeho v povaze. Oznámil jsem Janě, že to zas bude dobré, a sám tomu bytostně věřil.

„Brzy to bude dobrý,“ uklidňoval jsem všechny kolem; Jana bojovala, a za nějakého půldruhého roku to bylo zas dobré — dnes si skoro nevzpomenu, že tolik stonala.

Její onemocnění rozhodlo o tom, že si prvně v životě pořídíme psa, fenku Bubbu, štěně australského ovčáka: „Máme pro vás dvě zprávy, děti — maminka je nemocná, ale dostanete zvířátko.“

Upřímně lituju, že jsme začali tak pozdě, protože tehdy v létě roku 2021 jsem našel životního přítele.

Někdy odjíždíme sami s Bubbou k Sázavě, kde máme na vysněném místě kousek nad Sluneční zátokou dřevěnou chatku. Stává se, že od rána do večera nikoho nepotkáme. Chodíme po lese, sbíráme babky, které pak hodíme na cibulku, Bubba smrdí, cestou se vyválela v hnoji, ale nevádí. My si vystačíme, občas i dobře pokecáme.

Asociál jsem jen napůl.

– XIII

Otrhanec s elegánem odrazují

Tragická smrt otce mě myslím příliš nepoznamenala, protože si máma o rok později, to mi bylo šest, našla výborného chlapa, se kterým je dodnes. Josefa, ona mu občas láskyplně říká Jožík.

Josef je fotograf, protože jsem tak trochu vyrůstal mezi fotografy, a pokud mě někteří neznali, stačilo říct, že jsem ten od Josefa Mouchy – hned věděli.

Nějak takhle došlo k seznámení se Zdeňkem Thomou, který může za to, že jsem se ke stopování nakonec vrátil.

V jednom z volnějších období mezi dvěma lockdowny jsme seděli na Vinohradech u piva a Zdeněk, v té době už osmdesátník (i když by to nikdo netipoval), vyprávěl o svých cestách.

Zdeněk je totiž česká stopařská legenda – fuj, to zní tak hnusně.

Stopoval od čtrnácti, já až od patnácti.

Oba jsme považovali autostop za osobní filozofii, později dokonce za zdroj osvětlení. Zdeněk by si už nevzpomněl na ten historický moment přesně, ale mohl jsem mu ho připomenout, protože mi půjčil krasopisné deníky – první z roku 1953. Koncipoval ho jako knihu „Podél bílých patníků“, v čemž se taky poznávám; kolik jen já mám hluboko v šuplících takových cestopisů!

V tom Zdeňkově vůbec prvním, vydaném samozřejmě „vlastním nákladem v jediném výtisku“, se klíčová pasáž odehrává 31. července 1953. Pár týdnů předtím se nudil na prázdninách v Žamberku, kde hrál pořád dokolečka ping-pong, střílel ze vzduchovky nebo jedl zmrzlinu, ale teď už s tátou jeli domů, do Prahy.

„Kousek za Hradcem Králové se spustil liják. Hnus. Najednou vidíme na silnici stát umáčeného vojáka, který zoufale mává rukou a stopuje naše auto. Mám ho vzít? ptá se táta. Proč ne, odpovídám a myslím na to, co kdybych stál na silnici v dešti já. Ještě nevím, že se mé myšlenky brzy uskuteční...”

Už o dva dny později vyrazil s kamarádem Brejlovcem stopem na Moravu – neexistovala brněnská dálnice, tak nejdřív tramvají do Hrdlořez, kde byla výpadočka na Kutnou Horu.

Máma by ho možná nepustila, ale ta už byla dva roky po smrti a tatínek, lékař, kterému táhlo na šedesát, dával Zdeňkovi svobodu. „Vychovával tím, že plnil přání, takže mi například jako dvanáctiletému umožnil, abych mohl fotografovat a sám si doma zvětšovat fotky.“

Chlapci samozřejmě fotili i během onoho prvního stopu, který trval deset dní. „Bylo to dobrodružství, byla to svoboda, byla to krása, takže pak už to máš nalajnovaný a nic tě nezastaví.“

Je třeba říct, že Zdeněk, tehdy zvaný Tyčka, ani jeho stopařští kamarádi (druhým zásadním se stane Prfák, spolužák z chemické průmyslovky) nebyli žádnými průkopníky – autostop představoval v padesátých letech běžný způsob dopravy pro mladé romantiky ve věku do zhruba třiceti let. „Třeba na té kutnohorské výpadovce stál vždycky aspoň jeden další stopař s báglem a tou nejčastější destinací bývaly Tatry. Borci tam někdy dojeli za jediný den, ale jistější bylo přece jen počítat s noclehem na cestě.“

Oproti dnešku bychom našli jeden zásadní rozdíl. V padesátých letech ještě brali řidiči nákladáků stopaře na otevřené korby, bylo to povolené a někdy jich takhle svezli desítky. „Pokud jde o cizinu, zdaleka nejčastěji jsme v mládí stopovali do Polska a tam to takhle šlo i později,“ vzpomínal Zdeněk u piva. „Jednou nás na korbě bylo dvaadvacet.“

Nepochybuju o tom, že kdyby měl tu možnost, i Zdeněk by nakonec prostopoval celý svět, tak jako já, ale situace byla složitější. Kupříkladu na návštěvu polské části Tater potřeboval turista speciální, na jediný týden platnou propustku. „Vzpomínám na to, jak jsme měli na Petříně maturitní večírek, já pak hned za svítání odstopoval směr Tatry, s kámošem přejel na propustku severní hranici, ale vykašlali jsme se na nějaké Zakopané a jeli tři dny k moři, den se tam cachtali a potom zase tři dny zpátky do Tater...“

Někdy kolem pětadvaceti let věku jsme si se Zdeňkem každý po svém stopování napůl zprofesionalizovali. Já začal psát reportáže, on se snažil o totéž, ale navíc mohl nabídnout i skvělé fotky. Roku 1964 zašel do Mladého světa s tím, že s Prfákem pracují na Encyklopedii autostopu a chtěli by projet „socdem země“, na základě čehož jim redakce zařídila jednorázovou výjezdní doložku pro Maďarsko, Rumunsko a Jugoslávii – nadšený Zdeněk tehdy navždy opustil práci chemika v Kovohutích Hostivař.

Zmíněná encyklopedie nikdy nevyšla, její torzo se dodnes válí ve velké krabici. Škoda.

Hoši tam psali třeba o tom, jak už Karel Hynek Mácha při své pěší túře do Itálie vystřídal na dvacet povozů, od žebříňáků až po dvorní kočáry. O tom, že

otrhanec na stopu odrazuje stejně jako elegán nebo jak těžké to mívají vousáči (Zdeněk mezi ně patřil), na které řidiči občas řvali: „Vohol se, pak tě vezmu!“

Pořídili soupis tramvají jezdících na výpadovky v českých městech.

Sesbírali stopařské fráze „Jedete prosím do města X?“ ve většině řečí světa.

Zaznamenávali taky různé rekordy. „Já například v pětasedesátém ujel za jeden den tisíc kilometrů ze Záhřebu do bulharského Haskova...“ a tak dále.

V nadějemi oplývající druhé půlce šedesátých let se Zdeněk podíval stopem prvně na Západ, do Paříže, ale poznal taky Orient: „V sedmašedesátém jsem coby fotograf odletěl s redaktorem časopisu MY 67 na čtrnáctidenní budovateleský tábor mládeže pod libanonské cedry a domů jsme pak vyrazili stopem, takže přes Sýrii a Turecko – jako obvykle to šlo hladce.“

Čas plynul, blížila se expedice ze všech největší. Zdeněk zjistil, že se roku 1970 koná světová výstava Expo.

„Bylo to dobrodružství, byla to svoboda, byla to krása!“

Pojedeme spolu do Ósaky?

Stopařské expedice, která dostala jméno Sakura podle třešňové stromu, se účastnili čtyři mladí muži, mezi nimiž nechyběl úhlavní kamarád Prfák. O něco později by se uskutečnit nejspíš nemohla, protože postupovala normalizace – chlapci měli štěstí.

Zdeněk se tři dny před odjezdem oženil: „Nevěsta ze mě radost pochopitelně neměla, takhle si svatební cestu nepředstavovala...”

Těhotné novomanželce vysvětloval, že už expedici připravuje dlouho a nemůže ji zrušit. „Vždyť nám poslali zaměstnanci národního podniku Loana Rožnov pod Radhoštěm obrovskou bednu plnou ponožek, abychom je cestou nemuseli látat, a Becherovka devět lahví – nelze je zklamat!”

Chlapci sice rozeslali balíky se zásobami na československé ambasády, které potom navštěvovali, ale i tak měli 8. února 1970 na Staroměstském náměstí každý více než třicetikilový batoh. Rozpočet byl daný, dva dolary na den. Ale pozor – dolar byl zhruba osmkrát silnější než za našich časů, takže to po celé Asii s výjimkou Japonska stačilo na skromné, ale celkem pohodlné živobytí.

Zajímavé bylo, jak se v přímém přenosu měnila politická situace. Chlapci odjížděli v době, kdy ještě bylo možné opatrně hájit Dubčkovy myšlenky o socialismu s lidskou tváří – však taky prvním důležitým cílem expedice byla Ankara, kam normalizátoři odklidili Alexandra Dubčeka na místo velvyslance: „Se zájmem si ty naše batohy potěžkával, hodně se ptal, fandil...”

Chlapci pak jeho ideje šířili o to zapáleněji. „A třeba v Teheránu ještě všechno fungovalo postaru – žila tam spousta našich expertů, protože Československo s Íránem zdatně obchodovalo. Ti krajané nám zařizovali program: Chlapci, musíte si odpočinout, dnes večeríte u Maříků, zítra obědváte u Procházků, večer pak pro vás uspořádáme párty... Nakonec jsme byli rádi, když nás vyvezli na výpadovku a my zas mohli tři týdny stopovat do Kábulu.”

Ano, mohli. Všichni čtyři. Když bylo třeba, rozdělili se samozřejmě na dvojice (sraz každou sudou hodinu před hlavní poštou tam a tam), ale počínaje Tureckem zastavovaly hlavně nákladáky a do nich se vešli komplet.

V afghánském Herátu se poprvé zkouřili hašišem, ale skutečné stopařské osvěcení, mókša, bódhi a satori nastalo až v Indii. (A právě v Indii jim taky došlo, jak rychle a dramaticky se situace doma mění: „Na ambasádě se nás ujal tiskový mluvčí, což byl zapálený marxista. Pozval nás na večeři uprostřed krásného lidového tržiště, kde jsme se ale ošklivě pohádali, protože pro něj byly Dubčekovy názory naprosto špatné. Za pár týdnů nám dokonce přišel z Prahy dopis, ať už si dáváme na řeči o politice pozor.“)

Po půlstoletí se Zdeněk Thoma snažil najít slova pro to, čím ho tehdy Indie tak zasáhla: „Vzpomínám, jak jsme šli nějakým velkým městem a já byl navzdory květnovému vedru nadšenej. Nezajímalo mě, že tam je špína a chaos, najednou jsem cítil zvláštní sounáležitost s lidmi kolem. Jako bych dostával signály, že jsem se doteď spíš flákal ve svém komfortním prostředí a že to musím změnit. Jednodušeji – v tu chvíli mě okouzila Asie.“

Foto: Zdeněk Thoma

Moji předchůdci. Takto jelo přes Asii roku 1970 kvarteto Zdeňka Thomy a jeho přátel.

A jistě k tomu pomohl i stop. V předchozích zemích se většinou vezli na korbě a s šoféry si moc nepovídali, ale Indové jsou zvědaví, pořád se na něco ptali.

„Kdybys přišel do indické vesnice sám, třeba tři dny se musíš seznamovat, než je vhodné vytáhnout foťák a smysluplně fotit,“ vyprávěl mi Thoma: „Ale když tě přiveze místní řidič, který hlásí, mám tady kamarády až z Československa, tak se lidi otevrou hned.“

Okouzlení ještě zesílilo v Nepálu, kam se hoši vyrazili proti proudu Gangy trochu ochladit. „Nepálci jsou bezvadní, a navíc jsme se ocitli uprostřed starobylých buddhistických nebo hinduistických památek. Proč člověk cestuje? Přece proto, že hledá tři věci, totiž krajinu, památky a lidi. A mně prostě došlo, že když mám takovéhle štěstí, chtěl bych už navždy fotit Asii. Vracet se tam. Primárně do Nepálu a do Japonska, což jsou dvě místa, která mě uhranula nejvíc...“

V srpnu dopluli na palubě polské nákladní lodi z Malajsie do Jokohamy a po pár týdnech si hned znovu vyzkoušeli stop. „Japonci tehdy často nechápali, o co nám jde, ale zastavovali, protože chtějí pomáhat: Odvezeme vás na nádraží! Jednoduchými větami jsme vysvětlovali, že nechceme jejich zemi jen vidět, že ji

Stopování v Sýrii. Zdeněk na své první dobrodružné cestě s novinářem Karlem Zemanem.

chceme i pochopit, a tím jsme navazovali vztahy. Když zjistili, že jsme z Československa, vesměs se chytali a s radostí opakovali tři pojmy: Čáslavská, broušené sklo, Antonín Dvořák. Třeba toho Dvořáka znal každý šofér nákladáku!”

Poslední úsek šli pěšky z posvátného města Ise do Ósaky podél rýžových polí a 23. srpna slavně dorazili na Světovou výstavu. V Japonsku pak mohli ještě dva měsíce zůstat a později Zdeněk naplnil své touhy. Od té doby se sem vracel, kdykoli jen mohl, stejně jako do Nepálu, a o obou zemích vydával knihy.

Stopoval míň a míň. Když slavil osmdesátiny, byl si v podstatě jistý tím, že mu heslo „stopařem nadosmrť“ nevydrželo.

Pak ale zjistil, že se chystá Světová výstava znovu v Ósace.

Při placení těch pár piv se mi zadíval do očí: „Nepojedeme tam spolu?“

Napůl pobaveně a napůl nadšeně jsem odpověděl: „Jestli se toho roku 2025 ve zdraví dožiju, Zdeňku, tak se mnou rozhodně počítej.“

Reálně jsem plánu dával tak procento, ale jakési semínko toho dne vzklíčilo.

„Dožiju-li se roku 2025,
tak bych vyrazil!“

Strašně pomalé srdce

Stopování s takřka devadesátiletým kmetem bych se nebál. Stop je snadný, řekl bych, pokud jste na první pohled stále ještě mladí nebo už naopak zjevně staří.

Ale střední věk je podezřelý a v něm se nacházím já.

Ročník 1977.

Naplnil jsem tradiční středověké klišé a pořídil si motorku, respektive skútr.

V mém případě jde o první motorizovaný prostředek, který jsem kdy vlastnil, a tak jsem na své zelené vespě začal jezdit všude, vrcholem byla olympiáda v Paříži – čtrnáct set kilometrů tam a potom zpátky, vždycky za dva dny.

Když mi někdo připomíná, jak je stopování nebezpečné, v duchu se směju; nebezpečná byla tahle cesta na ojetých pneumatikách.

Zase něco extra. Na olympijské hry v Paříži jsem z Prahy vyrazil na skútru.

Jednou v listopadu jsem potřeboval z Prahy do Telče a napsat odtamtud reportáž. Vyjel jsem, hned jak děti odešly do škol, venku byly tři stupně, nic moc.

Někde u Českého Brodu se mi začala motat hlava a horizont podivně zoranžověl, raději zastavit na krajnici. Vzpomínám, že jsem si nutně potřeboval sednout s nohama do škarpy, a pak už nevím.

Tma.

„Haló, pane,“ probraly mě hlasy, „jak se jmenujete, víte to?“

Jak já se jen jmenuju... Tomáš, doufejme.

Dva zachránci přivolali policisty i sanitku, namísto v Telči jsem se tak ocitl v kolínské nemocnici.

„Máte strašně pomalé srdce,“ říkali lékaři, „nejste náhodou vrcholový sportovec?“

Rozhodně ne, i když... Jednou jsem se pracovní zúčastnil mistrovství republiky v paraglidingu v kategorii tandem. Do soutěže se přihlásily čtyři padáky a mým jediným úkolem bylo nepozvracet se. Nezkazit let kamarádovi Jindrovi, který se postaral o všechno ostatní.

Létali jsme několik dnů a poslední ráno se jedna konkurenční dvojice nedostavila na start, asi kocovina, kdo ví.

„Jsem bronzový z mistrovství republiky v paraglidingu,“ pokusil jsem se na lékaře usmát, co jen mi to promrzlá tvář dovolí, „dělal jsem povinné závaží na tandemu...“

Taky jsem ve druhé sezóně covidu vyjádřil nesouhlas s lockdowny umanutým během na sto kilometrů, k čemuž je ovšem třeba dodat, že mi trval čtrnáct hodin, od rána do večera, čili běh je silné slovo. Plus že mi pak zčernaly a slezly nehty na nohou: „Ani ne, sportovec nejsem.“

Když mi v poledne přestala být kosa, požádal jsem v Kolíně o revers, ale bez šancí, alespoň čtyřicet hodin mě prý potřebují sledovat: „Milej zlatej,“ a seznámili mě s novým slovem, „máte bradykardii.“

Od té doby s tím celkem dobře žiju. Profesor Wichterle, rodák z mého Prostějova, mě o pár dnů později v lkemu uklidňoval, že prý před nedávnem by mi ještě museli dát kardiostimulátor, ale dnes už srdce dokáže rozpohybovat i jinak zvlášť náročný zákrok, který si představuju zhruba tak, že by mi jakousi pájkou odpálili v hrudníku pár zbytečností a jelo by se dál. „To uděláme, až příště takhle omdlíte,“ slíbil Wichterle a od těch dob se snažím neomdlít. Když si po delším sezení stoupnu, tak se pro jistotu zase hned posadím, to zatím pomáhá. Ještě pořád je mi hej: Hej hej...

Jsem mladej

Sice ne tak jako dřív, ale nevádí mi to, naopak. Nerozumím padesátníkům, co chtějí žít pořád jako ve dvaceti, jak jen to dělají? Popíjet do zavíračky v průměru třiapůlkrát týdně, do roka a do dne celý popraskám...

Ve středním věku by měl člověk mimo jiné řídit, tak jsem se snažil a kromě každodenního skútru občas riskl dokonce i auto.

Málokdy, protože si netroufám na manuální převodovku, nejsem dobrodruh. Když mi celoživotní a skvělá řidička Jana kdysi prvně půjčila své auto, začal jsem v garáži couvat a po půl metru se ozvala šílená rána; vrazil jsem do sloupu a zničil celý levý bok. Šrámy byly naštěstí jen psychické, ale stejně, stačilo.

Sdílený automat jsem si občas vypůjčil, aby při tom mém pohřbu jednou nezaznělo tuplovaně trapné: „Dobrodruh, který se ve dvacátém prvním století bohémsky obešel bez řidičáku.“ Vždycky to ale byly nervy.

Jednou jsem vzal dceru Apolenku na pár dnů do Arménie, která je pro začínající řidiče bezvadná, na pěkných okreskách se jezdí rozvážně, neřkuli předpisově.

Můj zásadní problém netkví v pohybu kupředu, ten ovládám, nýbrž v parkování, hlavně podélném. A tomu se lze v arménských horách snadno vyhnout, čili ideál. Na první pumpě jsem dotankoval benzin, vrátil se za volant, pustil některou z písni, na nichž se s Apolenkou shodneme, nejspíš Olivii Rodrigo, a ta když dohrála, auto z plné rychlosti a bez jakéhokoliv škytnutí během dvou set metrů uprostřed silnice zastavilo. A už se nerozjelo, nedalo ani kousíček. Nebylo totiž na benzin, nýbrž na naftu.

Stálo mě to šest hodin dovolené v nějaké vesnické dílně plus tři sta eur, ale Apolenka mi naštěstí nějaké peníze půjčila a přežili jsme.

– IX

A tos ještě neviděl Athos

Zavolali filantropové odkudsi z Volkswagenu, že kdybych někdy potřeboval na reportáž auto, tak mi ho půjčí, mají i automaty.

Tou dobou jsem dostal několik let toužebně očekávaný mail z mnišského poloostrova Athos: „Udělujeme vám poutnické vízum na čtyři dny počátkem října 2024.“

Volkswagen nenamítal nic, klidně si jeď i do Řecka, ale přidělili mi zbytečně ohromné auto, dodávku za půldruhého milionu. Šance, že ho nenabořím, jsem odhadl padesát na padesát a vzal to hezky přes Balkán; přes Srbsko a Makedonii tam, přes Bulharsko s Rumunskem pak zpátky. Nikde jsem nebyl nucen parkovat mezi jinými auty podélně ani příčně a nic se nestalo, pominu-li tragickou smrt nepozorné veveřice u Rílského kláštera.

Po týdnů jsem dorazil zpátky do Prahy s velkým řidičským sebevědomím. Jana se zmínila, že je její parkovací místo v garáži volné, pročez jsem se tam rozhodl zaparkovat a opět bokem nabořil ten samý sloup co posledně, musely se komplety vyměnit dveře. (Mít ale úzký a zelený lotus elite, dovolím si poznámku, tak se mi ta nepříjemnost nestane...)

Tehdy na podzim čtyřicátého roku jsem už byl napůl rozhodnutý, že sto-pem do Japonska vyrazím. „Měl bych pro to začít něco dělat,“ umiňoval jsem si.

Silným důvodem byly peníze, respektive jejich nedostatek.

Vždy jsem míval hezký, nadprůměrný plat, ale v covidových časech, které omráčily ekonomiku, začala brutálně stoupat inflace.

Některé profese to celkem vykrývaly, což bylo vidět na našich středečních fotbalcích. V týmu hraju hlavně s lékaři a právníky a ti si nestěžovali, růst jejich platů plus minus kopíroval růst cen.

Můj ne a je to logické. Pracuju ve zbytném odvětví. V měsíčníku, který si kupuje tak patnáct tisíc lidí, většina ostatních o něm ani neví.

Navíc v mém případě není úplně jasné, co vlastně považovat za plat: asi to nejsou jen peníze na výplatnici, ale taky zážitky, které mi redakce dopřává.

Třeba zmíněné čtyři dny na Svaté hoře Athos bych ocenil tak na padesát tisíc korun, které jsem nemusel platit.

Bylo to jako někde na jiné, pohádkové planetě. Až je mi trochu líto žen, které tu nádheru nikdy neuvidí, jakkoli by třeba i chtěly...

Zmíním jen první vzpomínkový obrázek. Ubytoval jsem se v klášteře Velká lávra, kde hned po setmění spěchaly k ústřednímu kostelu desítky mnichů a někteří měli v rukou zapálené svíce: „Kyrie eleison,“ zpívali chorály. „Pane, smiluj se.“ Občas mezi námi prošel řeholník s rozhoupanou kadidelnicí. V jednu chvíli jsme líbali hrob svatého Athanasia, který klášter roku 963 založil, a po dvou hodinách modlení jsme se kolem prastarého cypřiše přemístili naproti do jídelny zvané trapéza, plné fresek s biblickými výjevy.

Mniši usedli v zadní části, my poutníci zůstali blíže ke dveřím. Představený kláštera neboli igumen cinkl zvonečkem a jiný mnich začal z balkonku předčítat úryvek Písma. Všichni kolem mého kulatého stolu hltali, tak já taky; na menu byly fazole v rajské omáčce, salát, ale nečekaně taky červené víno. Opít se ovšem nedalo – za dvacet minut přestal mnich číst, ozvalo se cink, hosté vytvořili špalír, domácí mezi námi prošli ven a my museli taky, zpátky do chrámu. Pokochat se relikviemi. Pohlédit kosti svatých i kousek Kristova kříže z Golgoty.

.....

Mezi kláštery. Návštěva mnišského státu Athos je splněný sen.

.....

– VIII

Vydělat pár stovek tisíc

Vázil jsem si každé vteřiny, kdy můžu na Athosu být. Anebo například v Jeruzalémě, mém nejmilejším městě vůbec, kde bych se mohl a chtěl toulat donekonečna. Z redakce mě tam poslali brzy po odporném útoku fanatických islamistů, po velkém unášení a vraždění z října roku 2023, a Jeruzalém byl tehdy naprosto bez turistů nebo nevím.

Desítky se nás tam možná nacházely, ale ne desítky tisíc jako obvykle. Když jsem v pět ráno zašel do chrámu Božího hrobu, nikde nikdo; pouze já, jacísi zpívající koptové a jedna černá kočka.

Ani za tohle jsem neplatil, čili ekonomicky se ocitám ve zvláštních kleštích. Na plat si nemůžu stěžovat, stále je nadprůměrný, k tomu mám párkrát do roka exkluzivní zážitek coby bonus, ale jak ceny všeho kolem rychle rostly, najednou jsem pochopil, že jenom s výplatou nevystačím.

Anebo vystačil bych, žít hodně skromně, což zase nechci. Těžko bych například snášel pocit, že o něco ochuzujeme naše děti: o cestování, o koníčky, o jakoukoli další smysluplnou radost.

Vždycky mě těšilo vzít celou rodinu do restaurace, ale poslední dobou jsem s tím skoro přestal. Hromadně už chodíme jen na oslavy, protože za pět lidí bych v hospodě zaplatil dva tisíce a to je na mě moc.

V pětáctyřiceti letech jsem si musel unaveně připustit, že žiju od výplaty k výplatě, a vlastně je to ještě horší. Občas si od dětí pár dnů před výplatou půjčuju jejich peníze – takhle jsem si to před čtvrtstoletím, když mě slavně přijímali do redakce Mladé fronty, nepředstavoval.

Dokud jsem mohl prodávat své dvě stopovací knížky, ještě to šlo, ony ale nakonec všechny zmizely: vyprodáno.

K psaní článků jsem si přibral podcasty a natočil jich stovky, jenže amatérsky, nikdy z toho nebyla ani koruna.

Kolik je na světě asi tak lidí, kteří natočí pět set hodinových rozhovorů v řadě bez nároku na honorář?

Asi jo, nejspíš je nás takových víc.

Rádi si povídáme se zajímavými hosty, to je jeden důvod. A taky nepřestáváme věřit, že si jednou naši snahy někdo všimne. Že se praxí obrousíme k lepšímu. Že to ještě v budoucnosti zhodnotíme, pokud je svět trochu spravedlivý, což on někdy bývá...

Došlo mi, že jestli chci zase zvát rodinu pravidelně do restaurací anebo na společné dovolené, třeba do Ománu, to by mě zajímalo, musím ještě jednou vyrazit stopem.

Přežít.

A pak na tom vydělat pár stovek tisíc.

Nejkrásnější město. Než jsem vyrazil na cestu do Ósaky, na prvním místě pro mě byl Jeruzalém.

– VII

Pantáta Rubáš je na hřbitově

Naše první stopařské cesty vedly do Rumunska, hlavně za krajany do Banátu, tam jsme celou střední školu byli jako synové a dcery.

Hodným pantátou se nám stal Petr Rubáš z vesnice Liubcova na dunajském břehu – starý rybář a hrdý Čech, který v životě nebyl v Česku.

Když říkám starý, tak mu tehdy v půlce devadesátých let bylo zhruba padesát. Na nás působil dědečkovsky, ale starý byl jako teď já.

A já si zatím starý nepřipadám, i když k bradykardii, onomu pomalému srdci, se přidal ještě další problém.

A došlo mi to právě v Banátu.

Když jsem se v půlce října 2024 vracel vypůjčenou nóbl dodávkou z Athosu, logicky jsem do navigace zadal Liubcovou, vlastně to ani nebyla zajižďka. Už v Bulharsku mi ale začal napuchávat ret. Vzpomínám, že když jsem večer přejížděl hranice do Rumunska, celníci na mě hleděli dost šokovaně a ptali se, je-li vše v pořádku.

„Určitě,“ kýval jsem.

Určitě ne, docházelo mi.

Spodní ret se pořád ještě zvětšoval, krev v něm pulzovala; nepraskne? Bylo jasné, že takhle pana Rubáše navštívit nemůžu, protože by se mě za prvé lekl a za druhé bychom si nepokecali.

Přespal jsem v autě před vesnicí, je to mimochodem překrásný kus Evropy. A za našeho mládí býval zapomenutý. Nikde v okolí, čímž myslím desítky a desítky kilometrů, kupříkladu neexistovala hospoda, kde by se dalo najíst. Dnes jich jsou okolo Dunaje desítky.

Ani koňské povozy už tu nejezdí, svět se za tři dekády změnil – trochu k lepšímu, trochu k horšímu, hezký je pořád.

Když druhý den dopoledne ret trošičku splaskl, zabouchal jsem na Rubášovy, ale otevřel jen syn. „Táta je už tři roky támhle naproti...“

Naproti Rubášovým stojí katolický kostelík, zasvěcený Nejsvětějšímu srdci Ježíšovu, a vedle něj je hřbitov. Starý Rubáš pravděpodobně zemřel na covid, ale těžko říci. Odmítal jet do špitálu s tím, že kdokoliv se tam nechal tou dobou hospitalizovat, vrátil se domů v pytli, no jo.

Pytli se vyhnul, rovnou šel do rakve.

Škoda...

O den později mi napuchlo pro změnu oko a potom na rukách naskákaly svědivé skvrny. Pak zase ret, znovu oko, další kopřivka. Musel jsem se objednat k doktorovi.

Šel jsem tam v den sedmačtyřicátých narozenin a děsil se, že trpím například alergií na psa. Co bych si v takovém případě počal? Je to úplně jasné, musel bych žít napuchlý. Psa se nikdy nevzdám.

Doktor si letmo prohlédl můj zdeformovaný obličej a konstatoval: „Ach jo, histamin. Strašně blbě se to léčí.“

Sestry mi odebraly snad půl litru krve, ke konci na mě šly mrákoty, a v laboratoři se pak potvrdila lékařova slova: „Máte těžkou intoleranci na histamin,“ vysvětloval. „Musíte výrazně upravit jídelníček, denně brát prášky a doufat.“

Mně se hlavně ulevilo, že nejde o psa. Zajímalo mě, co tedy nemám jíst, a ukázalo se, že snad raději vůbec nic.

Tehdy jsem už zcela vážně uvažoval o stopu přes Asii, a proto mě pobavilo varování před pálivými nebo fermentovanými potravinami.

„Za pár měsíců třeba napuchat přestanete,“ pravil pan doktor. „Ale nedivte se ani opaku. Klidně se může stát, že se probudíte s dvojnásobně velkým, skoro až sloním uchem. Pro tenhle případ vám raději předepíšu kortikoidy...“

Tolik tedy k otázce, jsem-li mladý, nebo starý. Hodně záleží na tom, jestli právě nemám depresi, příliš pomalé srdce anebo kopřivku.

Pokud nemám, tak ještě mladý.